



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 31 marca 2023 r.

Pozycja 70

POSTANOWIENIE

z dnia 16 lipca 2019 r.

Sygn. akt Ts 113/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej E.S. w sprawie zgodności:

art. 97 § 2¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24 poz. 141, ze zm.) w zakresie, w jakim przepis ten:

- 1) „pozbawia pracownika prawa do sprostowania świadectwa pracy na etapie sądowym po upływie siedmiodniowego terminu do wystąpienia z wnioskiem do pracodawcy o sprostowanie świadectwa pracy” z art. 2 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 24 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) „nie przyznaje prawa do sprostowania świadectwa pracy w związku z podjętymi czynnościami w sprawie po upływie 7 dniowego terminu do wystąpienia z wnioskiem do pracodawcy o sprostowanie świadectwa pracy” z art. 2 w związku z art. 37 ust. 1 i art. 24 Konstytucji,
- 3) „poprzez zastosowaną niepełną regulację i zakres przedmiotowy, w sposób niezasadny i nieproporcjonalny różnicuje sytuację prawną obywateli pozbawiając prawa pracownika do wystąpienia z roszczeniem o zbadanie prawidłowości wystawionego świadectwa pracy przez niezawisły sąd, oraz dochodzenia wynagrodzenia szkody, jaka została wyrządzona przez niewłaściwe działanie pracodawcy oraz zamyka drogę sądową dochodzenia praw” z art. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 16 lipca 2018 r. (data nadania) E.S. (dalej: skarżąca) wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

Skargę konstytucyjną wniesiono na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżąca w okresie od 12 do 18 października 2015 r. oraz od 17 stycznia 2015 r. do 18 października 2015 r. była zatrudniana w spółce będącej agencją pracy tymczasowej (dalej:

pracodawca). W związku ze zmianą po stronie pracodawcy, 29 stycznia 2016 r. skarżące wydane zostało świadectwo pracy, gdzie nie wyszczególniono okresów pracy, którego podstawę stanowiło 11 następujących po sobie umów o pracę na czas określony, zawartych ze skarżącą jako pracownikiem tymczasowym.

Pismem z 31 marca 2017 r. skarżąca zwróciła się do pracodawcy o sprostowanie świadectwa pracy poprzez wyszczególnienie każdego okresu zgodnie z zawieranymi umowami na czas określony.

Pracodawca pismem z 21 kwietnia 2017 r. odmówił sprostowania świadectwa pracy skarżącej wskazując, iż między zawieranymi umowami nie wystąpiły przerwy w zatrudnieniu. W związku z tym 4 maja 2017 r. skarżąca złożyła pozew o zapłatę odszkodowania z tytułu wydania niewłaściwego świadectwa pracy i o jego sprostowanie.

Wyrokiem z 8 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy IV Wydział Pracy w B. oddalił powództwo. Następnie skarżąca złożyła apelację, która została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w L. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 22 marca 2018 r. (sygn. akt [...]).

Skarżąca zarzuciła, że art. 97 § 2¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (ówcześnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 917, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1040, ze zm.; dalej: k.p.) jest niezgodny z art. 2, art. 24, art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1 i 2 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, gdyż „reguluje zbyt wąsko zakres zastosowania normy prawnej ograniczając przedmiotowo możliwość wszczęcia postępowania”. Zdaniem skarżącej zaskarżony przepis uniemożliwił dochodzenie sprostowania świadectwa pracy przez sąd tak, aby odpowiadało ono rzeczywistemu charakterowi pracy, a nie wykazywało umowę o pracę na czas określony. W ocenie skarżącej orzeczenie wydane na podstawie zaskarżonego przepisu godzi w zasadę sprawiedliwości społecznej i zasadę demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), a także zasadę uniwersalności korzystania z wszystkich konstytucyjnych wolności i praw (art. 37 ust. 1 Konstytucji). Zaskarżony przepis „ograniczył bez uzasadnienia i konieczności do terminu 7 dni prawa pracownika domagania się naprawienia błędu w wydanym przez pracodawcę dokumencie”. Skarżąca została „ograniczona w dostępie do środków prawnych, za pomocą których mogłaby dochodzić zbadania faktu wystąpienia błędu w świadectwach pracy w postępowaniu sądowym” (art. 45 Konstytucji), co „tworzy regulację w kształcie uniemożliwiającym jej rzetelne i sprawne działanie, naruszając zasadę państwa prawa oraz racjonalności ustawodawcy, sankcjonując błędy i nieprawidłowości” (art. 2 Konstytucji).

W zarządzeniu z 23 października 2018 r. (doręczonym 29 października 2018 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącą do uzupełnienia braków formalnych skargi.

W piśmie procesowym złożonym 5 listopada 2018 r. skarżąca odniosła się do zarządzenia, przedkładając wyrok Sądu Rejonowego w B. IV Wydział Pracy z 8 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami. Wskazała na naruszenie prawa podmiotowego „do zbadania sprawy przez sąd bez konieczności wynikających z demokratycznego państwa, takich jak bezpieczeństwo, porządek publiczny czy prawa i wolności innych osób”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej jest ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga spełnia przesłanki, o których mowa w przywołanym przepisie Konstytucji oraz wymagania wskazane w art. 44, art. 53 i art. 77 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p.TK), a także, czy nie zachodzą okoliczności przewidziane w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego rozpatrywana skarga konstytucyjna nie spełnia tych warunków.

3. Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że art. 24 Konstytucji, znajdujący się w rozdziale I: „Rzeczpospolita”, nie jest źródłem żadnych praw ani wolności jednostki, lecz jest adresowany do ustawodawcy, a zatem nie może być wzorcem kontroli w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną. Z art. 79 ust. 1 Konstytucji wynika zaś, iż skarga konstytucyjna przysługuje tylko w wypadku, gdy zostały naruszone wolności lub prawa określone w Konstytucji.

W odniesieniu do art. 37 Konstytucji należy przypomnieć, że przepis ten w ust. 1 statuuje tzw. zasadę uniwersalności korzystania z wszystkich konstytucyjnych wolności i praw przez „każdego” („kto znajduje się pod władzą Rzeczypospolitej Polskiej”), zaś w ust. 2 dopuszcza wyjątki od tej zasady w odniesieniu do cudzoziemców. Nie jest on jednak źródłem konstytucyjnych praw podmiotowych (zob. np. postanowienie TK z 10 października 2012 r., sygn. Ts 145/12, OTK ZU nr 1B/2013, poz. 116).

Niezależnie od powyższego Trybunał stwierdza również, że powołane przez skarżącą normy wynikające z art. 2 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji nie mogą być samodzielnymi wzorcami kontroli w analizowanej sprawie.

Samodzielną podstawą skargi nie może być art. 31 ust. 3 Konstytucji. Nie wyraża on bowiem w sposób pełny odrębnych wolności lub praw, a czyni to jedynie w sposób częściowy i uzupełniający, ściśle związany z innymi normami konstytucyjnymi. Jak wynika z tytułu rozdziału Konstytucji, w którym został umiejscowiony, wyraża on ogólną zasadę dotyczącą konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela. Zasada ta odnosi się do „ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw”, nie jest więc podstawą odrębnego typu wolności lub prawa. Wynika z tego, że przepis ten nie formułuje samoistnego prawa podmiotowego o randze konstytucyjnej i zawsze musi być współstosowany z innymi normami Konstytucji (zob. postanowienie pełnego składu TK z 23 stycznia 2002 r., sygn. Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60).

Przepis art. 2 Konstytucji również nie może stanowić samodzielnego wzorca kontroli rozpatrywanej skargi konstytucyjnej w odniesieniu do zakwestionowanego przepisu. Wynikające z art. 2 Konstytucji zasady demokratycznego państwa prawnego i sprawiedliwości społecznej mogą zostać wyjątkowo przyjęte za samoistny konstytucyjny wzorzec kontroli kwestionowanego przepisu tylko wówczas gdy „skarżący wskaże wynikające z tych zasad konkretne prawa lub wolności mające postać normatywnych praw podmiotowych. Normatywne prawa podmiotowe muszą precyzyjnie określać zarówno ich adresata, jak i jego sytuację prawną powiązaną z możliwością wyboru sposobu zachowania się” (postanowienia TK z: 6 marca 2001 r., sygn. Ts 199/00, OTK ZU nr 4/2001, poz. 107 oraz 23 stycznia 2002 r., sygn. Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60). W analizowanej sprawie skarżąca nie wskazała takich konkretnych praw lub wolności.

4. Skarżąca podnosi, że art. 97 § 2¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040, ze zm.; dalej: k.p.) jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji w zakresie, w jakim przepis ten poprzez zastosowaną niepełną regulację i zakres przedmiotowy, w sposób niezasadny i nieproporcjonalny różnicuje sytuację prawną obywateli, pozbawiając pracownika prawa do wystąpienia z roszczeniem o zbadanie prawidłowości wystawionego świadectwa pracy przez niezawisły sąd, oraz do dochodzenia wynagrodzenia szkody, jaka została wyrządzona przez niezawisłe działanie pracodawcy, zamykając drogę sądową dochodzenia praw.

Zdaniem skarżącej zostały naruszone prawa podmiotowe takie jak: „prawo do rozpatrzenia sprawy przez sąd, a więc możliwość merytorycznego zbadania błędów popełnionych

przez pracodawcę wydającego świadectwo pracy”, prawo do „zbadania sprawy przez sąd bez konieczności wynikających z zasady demokratycznego państwa, takich jak bezpieczeństwo, porządek publiczny czy prawa i wolności innych osób”. W ocenie skarżącej „skarżony przepis zamknął drogę sądową (...) do dochodzenia prawa i do sprostowania błędów wynikających z niedopatrzienia pracodawcy oraz zadośćuczynienia w związku z ponoszonymi przez nią konsekwencjami”.

5. Trybunał stwierdza, że zarzut naruszenia art. 45 ust. 1w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji jest nieuzasadniony.

Trybunał podkreśla, że roszczenie o sprostowanie świadectwa pracy nie wyłącza interesu prawnego w ustaleniu rzeczywistej treści stosunku prawnego na podstawie art. 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.). Skarżąca może zatem po upływie terminu do sprostowania świadectwa pracy dochodzić interesu prawnego w ustaleniu rzeczywistej treści stosunku pracy i na tej podstawie może również dojść do zmiany treści świadectwa pracy. Art. 99 § 4 k.p. nakazuje ponadto pracodawcy sprostować świadectwo w terminie 3 dni od uprawomocnienia się wyroku zasądzającego odszkodowanie z tytułu wydania niewłaściwego świadectwa pracy lub niewydania go w terminie. Nie dochodzi zatem do pozbawienia skarżącej prawa do dochodzenia wyrządzonej szkody ani do weryfikacji świadectwa pracy zgodnego z rzeczywistością.

Prawo do dochodzenia od pracodawcy naprawienia szkody wyrządzonej niewydaniem w terminie lub wydaniem niewłaściwego świadectwa pracy innej niż utrata zarobków w związku z pozostawaniem bez pracy, przysługuje natomiast pracownikowi na podstawie art. 471 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, ze zm.) w związku z art. 300 k.p. niezależnie od wniosku o sprostowanie świadectwa pracy.

Trybunał stwierdza ponadto, że zgodnie z art. 265 § 1 k.p., w razie przekroczenia przez pracownika, bez jego winy, terminu 7 dni od wystąpienia do sądu o sprostowanie świadectwa pracy sąd na jego wniosek przywróci ten termin.

6. Skarżąca nie wskazała żadnych innych zarzutów ani argumentów, które mogłyby uzasadnić twierdzenie o niekonstytucyjności zakwestionowanych przepisów. W konsekwencji – nie wskazała naruszenia praw podmiotowych, jak wymaga tego art. 53 ust 1 pkt 2 u.o.t.p.TK

Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdza, że analizowana skarga nie spełnia podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, wobec czego, nadanie skardze dalszego biegu nie jest możliwe.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.